

IHTIOFAUNA AKUMULACIJSKOG JEZERA PRANČEVIĆI NA RIJECI CETINI

II. *Salmonide*

D. Habeković

Sažetak

Istraživanja pastrvskih vrsta riba provedena su sezonski u tijeku god. 1985. i 1986. u hidroakumulaciji Prančevići i u toku rijeke Cetine do mjesta Trilja.

Pastrvske vrste riba uključuju: potočnu pastrvu (*Salmo trutta m. fario* L.) jezersku pastrvu (*Salmo trutta m. lacustris* L.) i kalifornijsku pastrvu (*Oncorhynchus mykiss* Rich.). Od ozimica — koregonida — pojavljuje se *Coregonus peled* Gm., a od timalida lipljen (*Thymallus thymallus* L.).

Rezultati istraživanja izneseni su u tablicama 1. do 7.

Rast pastrva u ovom području dosta je dobar i u skladu s rastom tih riba u bogatim pastrvskim vodama.

Ključne riječi: salmonidi, rast

UVOD

Rijeka Cetina u ribarstvenom je smislu tipična kraška salmonidna voda s karakterističnim biotopima i biocenozama za ove vode.

Budući da je i akumulacijsko jezero Prančevići na rijeci Cetini, te odsječak Cetine do mjesta Trilja u ribarstvenome smislu salmonidnog karaktera, smatramo korisnim detaljnije iznijeti rezultate istraživanja pastrvskih vrsta riba na tom području.

Terenska istraživanja, postaje, metode rada, obrada materijala i determinacija riba već su opisani u ovom časopisu u radu Habeković, 1993.

REZULTATI I RASPRAVA

Glavna vrsta ovog područja jest potočna pastrva (*Salmo trutta m. fario* L.) koja je u jezeru Prančevići poprimila jezerske odlike (*Salmo trutta m. lacustris* L.) Zastupljenost je tih vrsta dosta mala i po brojnosti (11%), i po masi (8,5%), (Habeković, 1993.).

Dobna struktura ovih riba (tabl. 1) u rasponu je od ovogodišnje do četverogodišnje ribe, s dominantnošću 2+ godišta. Starije dobne skupine nisu bile u ulovu zastupljene. U trećoj godini pastrve spolno dozrijevaju kod totalnih dužina od 20 do 26 cm, što je u skladu s literaturnim podacima (Backiel, 1964; Sabioncello, 1967.).

Osnovne vrijednosti za totalne dužine i mase pastrva iznesene su u tablici 2, a tablice 3. i 4. pokazuju mase i dužine pastrva istih dobnih skupina pri istraživanju u raznim sezonama.

Tablice 5. i 6. pokazuju tempo rasta mase pastrva, kao i tempo dužinskog rasta, a tablica 7. prikazuje godišnji prirast pastrva na istraživanom području Cetine.

Prsobječne vrijednosti mase i dužine pastrva u ovom području u odnosu na naša prijašnja istraživanja uzvodnijih područja, Cetine (Habeković i Čolo-Aničić, 1986., Habeković i Mišetić, 1993.) upućuju na nešto bolji rast pastrva, odnosno na potrebu poribljavanja ovog područja potočnom pastrvom.

Sezonska dinamika rasta pastrva s obzirom na pojedine godine istraživanja dosta je ujednačena u mladim dobnim skupinama, a starije ribe (3+) pokazuju neke razlike, što se može povezati i sa spolnim dozrijevanjem pastrva u jesen.

Iznesene vrijednosti za odnos totalnih dužina i dobnih skupina pastrva vrlo su važne zbog eksploatacije pastrva u športskom ribolovu. Naime, lovna je mjera potočne pastrve 26 cm, te se po propisima mogu športski izlovljavati samo primjerci te i iznad te mjere. To je važno zbog spolne dozrelosti i mogućnosti mriješćenja. U ovom je slučaju pastrva u ovom području Cetine s 26 cm u dobi 2+ i 3+, tj. u trećoj i četvrtoj godini. Ovoj dobi omogućeno je mriješćenje dvogodišnjih i starijih mužjaka, te samo trogodišnjih i starijih ženki pastrva.

Tempo dužinskoga rasta, kao i tempo rasta mase pastrva važan je faktor, koji upućuje na stanje populacije. Tempo dužinskog rasta pastrva kreće se godišnje 5,7 do 7,75 cm, a porast je mase od 60 do 160 g. U relativnim vrijednostima izražen tempo rasta najveći je prvih godina i postupno se smanjuje i sve više smanji kako riba postaje starija.

Usporedi li se rast pastrva u ovom području s njihovim rastom u ostalim područjima Cetine (Sabioncello i sur., 1970.), te nekim drugim pastrvskim kraškim vodama (Kosorić 1977., Ocvirk, 1984.), proizlazi da je njihov rast dosta dobar i u skladu s rastom ovih riba u bogatim pastrvskim vodama.

Pojedinačni primjerci kalifornijskih pastrva (*Oncorhynchus mykiss* Rich.) mase su 88 g i totalne dužine 22,5 cm (ljetu), dok su u dobi 2+ 352 g mase i dužine 30,5 cm (proljeće). Ove pastrve mogu biti i iz obližnjeg Ribogojilišta na Rudi, a može potjecati i od športskih ribolovaca.

Iako *Thumallus thymallus* L. pripada porodici *Thumallidae*, bit će spomenuta ovdje. Ulovljeni je primjerak lipljena u dobi 3+ mase 300 g i dužine 35 cm.

Ozimice (*Coregonus peled* Gm.) dospjele iz hidroakumulacije Peruća (Habeković i Čolo-Aničić, 1986.a), zastupljene vrstom peled u dobi 6+ pokazuju masu od 450 do 856 g pri totalnim dužinama od 35 do 51 cm, što upućuje na rast karakterističan za ove vrste riba.

Tablica 1. Dobna struktura pastrva u odnosu na totalne dužine (L) u cm
 Table 1. Age structure of trout in relation to the total length (L)

Totalna dužina, cm	Komada	Dob				
		0+	1+	2+	3+	4+
6	3	3				
8	2	2				
10	2	1	1			
12	1		1			
14	2		2			
16	–		–			
18	2		2			
20	4		2	2		
22	3			3		
24	4			3	1	
26	4			4	–	
28	2				2	
30	2				2	
32	1				1	
34	1				1	
36	2				1	1
Ukupno	35	6	8	12	8	1

Tablica 2. Totalna dužina (L) u cm i masa u g pastrva
 Table 2. Total length (L) in cm and mass in g, of the trout

Dob	Komada	Dužina L u cm		Masa u g	
		Prosjek	Variranja	Prosjek	Variranja
0+	6	8,2	5,5–10,9	5,7	2–10
1+	8	15,7	10–21	65,1	13–120
2+	12	23,5	20–26	154,0	120–235
3+	8	30,3	24–26	290,0	200–405
4+	1	36,0	36	450,0	450

Tablica 3. Mase pastrva istih dobnih skupina u raznim sezonama
Table 3. Trout weight of the same age groups in different seasons

Dob	0+			1+			2+			3+			4+		
Datum	Kom.	Masa g	Varir.	Kom.	Masa g	Varir.	Kom.	Masa g	Varir.	Kom.	Masa g	Varir.	Kom.	Masa g	Varir.
svibanj 1985.	–	–	–	2	30	24–35	–	–	–	–	–	–	–	–	–
kolovoz 1985.	1	2	2	3	95	90–100	4	150	105–204	1	200	200	–	–	–
studeni 1985.	5	6,4	4–10	1	115	115	5	156	130–200	2	285	200–200	–	–	–
travanj 1986.	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	450	450
kolovoz 1986.	–	–	–	1	13	13	2	117	90–144,4	286	198–436	–	–	–	–
listopad 1986.	–	–	–	1	105	105	1	160	160	1	385	385	–	–	–

Tablica 4. Totalne dužine pastrva istih dobnih skupina u raznim sezonama
Table 4. Total length of trout of the some age group in different seasons.

Dob	0+			1+			2+			3+			4+		
Datum	Kom.	Cm	Varir.	Kom.	Cm	Varir.	Kom.	Cm	Varir.	Kom.	Cm	Varir.	Kom.	Cm	Varir.
svibanj 1985.	–	–	–	2	13,5	12–15	–	–	–	–	–	–	–	–	–
kolovoz 1985.	1	5,8	5,8	3	19,6	18–21	4	23	21–27	1	24	24	–	–	–
studeni 1985.	5	8,7	7,5–10,9	1	21	21	5	23,8	21–26	2	28	26–30	–	–	–
travanj 1986.	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	36	36
kolovoz 1986.	–	–	–	1	10	10	2	22,5	20–25	4	30,5	28–36	–	–	–
listopad 1986.	–	–	–	1	17	17	1	24	24	1	34	34	–	–	–

Tablica 5. Tempo rasta mase pastrva
Table 5. Growth rate of the trout mass

Dob	0+	1+	2+	3+	4+
Broj kom.	6	8	12	8	1
Prosj. duž. u cm	5,7	65,1	154,0	290,0	450,0
Godišnji prirast u g		59,4	88,9	136	160
Godišnji prirast u %		1042	137	88	55

Tablica 6. Tempo dužinskog rasta pastrva
Table 6. Growth rate of the length of trout

Dob	0+	1+	2+	3+	4+
Broj kom.	6	8	12	8	1
Prosj. duž. u cm	8,20	15,75	23,50	30,30	36,0
Godišnji prirast u cm		7,55	7,25	6,80	5,7
Godišnji prirast u %		92	49	29	19

Tablica 7. Godišnji prirast pastrva
Table 7. Yearly growth rate of the trout

Dob	Broj komada	Prosječni prirast kom. /g			Ukupni prirast za dob g	
0-0+	6	0	-	5,7 =	5,7	34,2
0+-1+	8	5,7	-	65,1 =	59,4	475,2
1+-2+	12	65,1	-	154,0 =	88,9	1.066,8
2+-3+	8	154,0	-	290,0 =	136,0	1.088,0
3+-4+	1	290,0	-	450,0 =	160,0	160,0
	141					2.824,2

ZAKLJUČAK

Potočne i jezerske pastrve u ovom području spolno dozrijevaju pri totalnim dužinama od 20 do 26 cm. S 26 cm pastrve su u trećoj i četvrtoj godini. Pri takvoj veličini i u toj dobi mrijestit će se svi dvogodišnji i stariji mužjaci, te samo trogodišnje i starije ženke.

Prosječne vrijednosti mase i dužine pastrva veće su od vrijednosti u uzvodnijim područjima i prijašnjim istraživanjima.

Dinamika rasta pastrva odgovara rastu pastrva u bogatim pastrvskim vodama.

Nužna su poribljavanja ovog područja potočnom pastrvom.

Summary

ICHTIOFAUNA OF THE ACCUMULATION LAKE PRANČEVIĆI ON THE RIVER CETINA

II Salmonide

Investigations were carried out on trout species seasonally during 1985 and 1986 in the hydroaccumulation Prančevići and on the river Cetina up to Trilja.

The trout fish species included: *Salmo trutta m. fario* L., *Salmo trutta m. lacustris* L. and *Oncorhynchus mykiss* Rich. From the Coregonidae are the *Coregonus peled* Gm. and from the Thimalidae is the *Thymallus thymallus* L.

The results are presented in tables 1–7.

The growth of trout in this area is fairly good and can be compared to the growth of fish in rich trout waters.

Key words: salmonides, growth

LITERATURA

- Backiel, T. (1964):* Pstragi. Panstwowe wydawnictwo rolnicze i lesne. Warszawa.
- Habeković, D., Čolo–Aničić, I. (1986):* Utvrđivanje minimalnih količina vode u rijeci Cetini nizvodno od HE Peruća za potrebe biološkog minimuma. II. ihtiološke značajke. JDVB Saop. sa XIII. kongresa, Knj. 1. Mostar, 201–207.
- Habeković, D., Čolo–Aničić, I. (1986a):* Uspješnost poribljavanja ozimicama jezera Peruća. JDVB Saop. sa XIII. kongresa, Knj. 1. Mostar, 209–212.
- Habeković, D. (1993):* Ihtiofauna akumulacijskog jezera Prančevići na rijeci Cetini. I. Sastav ihtiofaune. Ribarstvo, 48, (4), 125–135.
- Habeković, D., Mišetić, S. (1993):* Utjecaj hidroakumulacija na riblji fond rijeke Cetine od Peruće do Prančevića. Kongres »Prir. istr. biok. podr.« Knj. saž. priop., Makarska, str. 39.
- Kosorić, Đ. (1977):* Populacija riba srednje Neretve sa projekcijom razvojnih mogućnosti poslije izgradnje vodenih akumulacija. Ichthyologija, 9. (1), 121–129.
- Ocvirk, A. (1984):* Ihtiološke raziskave reke Gacke in dinamika rasti potočne postrvi (*Salmo trutta m. fario* L.). Ichthyos, (1), 7–13.
- Sabioncello, I. (1976):* Sistematika slatkovodnih riba. U knj. »Priručnik za slatkovodno ribarstvo«, Agronomski glasnik, Zagreb.
- Sabioncello, I., Marko S., Pažur, K. (1970):* Bioekološka ispitivanja salmonida u SR Hrvatskoj. Ribar. Jugosl. (2), 70–76.
- Vuković, T., Ivanović, B. (1971):* Slatkovodne ribe Jugoslavije. Zemaljski muzej BiH, Sarajevo.

Primljeno 20. 5. 1994.